

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejema le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon Interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Francišek Ferrer bo maščevan!

Španija uči.

V gigantski borbi, ki jo za svoje človečanske pravice in svobodo bojuje delovno ljudstvo Španije, nas zanimajo predvsem naloge in vloga delavskih strokovnih organizacij v tem usodnem trenutku. Če pa hočemo njihov položaj pravilno doumeti in prav spoznavati njihove ukrepe, moramo poseči nekoliko nazaj, v celoten razvoj španskih razmer, ki so napram ostalim evropskim v marsičem, prav v diametralnem nasprotju. Med drugim se poslužujemo tudi podatkov, ki jih je z veliko preciznostjo zbral uvodničar beograjske »Politike« biviški berlinski poslanik naše države, in najsijajnejši duh srbskega socializma, Živojin Balugdžić.

Španija je bila vse do devetnajstega veka dežela inkvizicije, v kateri so neomajano vladali dinastija, plemstvo, cerkev in armada. Na enkrat je posegala v dnevno politiko kasarna, katero so ti sloji znali vedno vplesti v medsebojna razračunavanja, za politično prvenstvo v državi. Narod sam, špansko ljudstvo, je bilo pri vseh teh sporih le postranski gledalec, ki ni smel in tudi ni imel povoda vanje posegati.

Ljudstvo se je smelo le udeleževati bikorborb narodnih veselice, vse drugo se je pa vršilo brez njega in proti njemu. Tako je že rajni »železni« kancler Nemčije, Bismark, pred petdesetimi leti izrekel o španskem narodu naslednje karakteristično priznanje: »Španski narod zasluži vse spoštovanje že radi tega, ker se vse njegove vlade trudijo, po svojih najboljših močeh, da ga upropastijo, a on vendarle še obstoja.«

Starejšim našim čitateljem bo še znano, koliko prahu so dvignila odkritja o tajnosti španske inkvizicije, ki so jih razni pisatelji opisovali v celih knjigah. Še leta 1908. je sistem, ki ga je zapustila za seboj sveta inkvizicija, umoril človeka, najplemenitejšega Španca, Franciška Ferrera, samo zato, ker se je trudil, organizirati med španskim narodom — ne kake revolucije ali pobune — temveč čisto navadne narodne šole, ki naj bi dvignile strašno zaostali kulturni nivo španskega ljudstva. Ta mož, ta plemeniti človek, je vedel, da tiči korenina zla, v silni zaostalosti in kulturni nižini ljudstva. Ustanovil je zato preko sto svobodnih šol, ki jih je financiral večinoma iz svojega precejšnjega imetja, deloma je pa organiziral razne zbirke. In to je bil tisti strašni greh, radi katerega je moral umreti, saj se je vsa španska duhovna in posvetna oblast vedno trudila, da bodi znanje in kultura le last male privilegirane manjšine. Kakor farizeji, ki so obsodili Kristusa, ker je prebujal ljudstvo, pa so mu naprtili obtožbo, da ščuva ljudstvo proti plačevanju državnih davkov, tako so si izmislili tudi španski farizeji, da organizira Francišek Ferrer protidržavno gonjo in so ga obtožili, sodili in ustrelili.

Vihar ogorčenja, ki je zajel takrat ves kulturni svet, je plusnil celo v naše male slovenske razmere in nesteto Ferrerjevih slik je viselo zlasti po lokalih, naših delavskih organizacij, grča naših pesnikov, Anton Aškerc, je pa spesnil balado, ki opisuje junaški Ferrerov boj, luči proti temi in nazadnje melanholično zaključuje:

Francišek Ferrer,
pravi častnik —
zdaj si mrtev!

Prvo svitanje v temno noč ubogega španskega ljudstva je prinesla zmaga ljudske fronte pri volitvah v letošnjem januarju. Prvič v zgodovini so bile pozvane široke plasti španskega naroda k političnem sodelovanju. Zanos, ki je zavladal med ljudstvom, je bil nepopisen. Seveda so se kmalu pokazale tudi težave, vladati z narodom, ki nima nikakršne politične vzgoje in skoro nikakršnega smisla za ljudsko organizacijo, ki je edina v stanju, čuvati narodne svoboščine.

Ne smemo pozabiti, da je ravno neznosen pritisk prejšnje vladujoče kaste onemogočal vsako politično šolanje ljudstva, ki se vrši lahko le v velikih organiziranih pokretnih. Ta mračna doba je množice španskega ljudstva ali pahnila v popolno politično brezbrzičnost in apatijo, plemenitejši in udarnejši duhove pa navajala v tajne anarhistične krožke, ki so z bombami in dinamitom dajali duška svoji nevolji. Izmed vseh dežel v Evropi se je edino v Španiji uveljavil anarhizem kot širok pokret, ki je odklanjal vsako udeležbo v političnih podvigih ali pri volitvah, stremel za direktno akcijo.

V tem miljeju so se rodile španske strokovne organizacije, zato ni čudno, če je zadobil, zlasti prve čase, anarho-sindikalističen element v njih vodilno vlogo. Sčasoma so se pričele sicer krepko uveljavljati marksistične, to je socialistične in komunistične tendence, toda časa je bilo premalo, da bi se popolnoma uveljavile in prezele duhove s smislom za kolektivni, organizirani nastop, po vseh pravilih moderne strokovne akcije in taktike. V tem prekvajanju je zalotila španske strokovne organizacije sedanja kontrarevolucija, v katero je posegla kasarna po navodilih plemstva, cerkve in enega dela buržuazije. Kontrarevolucionarji so morali pospešiti ta svoj korak, kajti bati se jim je, da se bo ljudstvo privadilo svobodi in se vživelo v svoje pravice.

Ne samo socialistično in komunistično časopisje je zadiviljeno nad neverjetno hrabrostjo in požrtvovalnostjo delavskih bataljonov. Še celo uradna »Prager Presse« piše po poročilu svojega dopisnika, da s takim zaničevanjem smrti, kakor gredo v boj oboroženi španski delavci, še nobena armada ni nastopila. Generalni štrajk, ki so ga proklamirale strokovne organizacije, povsod, kjer so kontrarevolucionarji prevladali, se je izvršil od prvega kolesa do zadnjega kladiva, kljub temu, da obglavlja soldateska delavce kar v skupinah po dvajset in dvajset in to noč in dan.

Kdo bo zmagal, je vprašanje, ki si ga s skrbjo stavlja ves kulturni svet? Z železno gotovostjo trdimo, zmagalo bo ljudstvo, naj se že trenutno vojna sreča obrne na to ali drugo stran. — Kadarkoli je kako ljudstvo v zgodovini s krvjo branilo svoje dostojanstvo in svobodo, je kri vedno kričala do nebes. Iz enega obglavljenca bo zrastle tisoče borcev. Iz vsakega mrtveca na fronti bo rodila kri novih ljudskih zanosov. Uro zmaže ljudstva je mogoče za kak čas oddaljiti, toda odvrniti nikdar. Saj smo videli s kakim jezerom krvi je bila zadušena vstaja v Asturiji l. 1934. No in v se-

danji kontrarevoluciji se soldateski baš tu ni uspelo utrditi se, kljub temu, da je ravno na to provinco udarila z vso silo. Ruska revolucija leta 1905. je bila tudi s strašnimi žrtvami zadušena, pa je vendarle prišlo leto 1917.

Hudo je tam, kjer se je ljudstvo udalo brez borbe. V Nemčiji je bil skoro tak slučaj, pa v dobršem delu tudi v Avstriji, kjer generalna stavka ni bila stoprocentna. Tudi tam je težje, kjer so bile ljudske sile, že s samim manevriranjem, tako izčrpane, da ni bilo več moči, ko je prišel generalni udar, kakor se je to zgodilo v Italiji, kjer so se pred prihodom fašizma vršile skoro vsak teden po dve generalni stavki, ko je pa organiziral fašizem svoj pohod na Rim, so bile pa ljudske sile že tako izčrpane, da se niso mogle več postaviti uspešno v bran.

Menda bodo imeli prav tisti, ki trdijo, da je za sedanje čase najbolj posrečen tip francoskega pokreta. On ne izčrpa svojih sil vsak dan. Toda, kadar udari, udari s tako silo, da poiše sapa nasprotnikom. Španci so sosedje Francozov in so se od njih že mnogo učili, kljub temu, da je ljudska fronta v Španiji bila preje rojena kakor v Franciji, toda baš francoska ljudska fronta je v najjasnejši luči pokazala, kako moč se ustvari, če se organizirajo vse ljudske množice in demokratske sile v enotnem pokretu pod enotnim vodstvom. Ta čas ima Francija, k sreči, močno vlado ljudske fronte in močnejši ljudski pokret, s katerim zatirani španski narod lahko zanesljivo računa. Goreče svobodoljubje, ki ga je pokazalo špansko ljudstvo, je pa že samo na sebi garancija, da sonce svobode, kljub trenutnim krvavim žarkom, ne bo več zatonilo.

Prvi mednarodni kongres stavbinskih in lesnih delavcev.

Mednarodni zvezi stavbinskih delavcev sta se združili že 1. aprila 1934. Tako je nastala Mednarodna zveza stavbinskih in lesnih delavcev, ki je imela letos 14. in 15. julija svoj prvi kongres v Londonu.

Kongres je otvoril predsednik zveze Coppock, ki je po pozdravnih govorih imel govor, v katerem je poudarjal naloge in moč nove zveze. — Pozdravili so kongres še razni gosti in zastopnik mednarodnega urada dela.

Na kongresu je bilo zastopanih 45 organizacij iz 12 dežel po 41 delegatih. Razentega je bilo navzočih 12 članov načelstva.

Tajnik zveze I. W. v. Achterbergh je ustno poročal o delovanju zveze v letih 1934-35 k že predloženemu poročilu. Poročal je, da je imela zveza ki je pričela poslovati 1. aprila 1934 s 650.000 člani v 21 deželah in 72 zvezah, 1. januarja 1935 71 zvez v 21 deželah 670.279 članov in 1. januarja 1936 v 76 zvezah in 23 deželah 745.763 članov. V zadnjem času, to je letos, se pa organizacija zlasti lepo v Franciji in Španiji razvija.

Zveza je uvedla posebno akcijo v Ženevi za izboljšanje varstva proti nezgodam in zdravstva v stavbi in lesni obrti ter za mednarodno skrajšanje delovnega časa pri visokih grad-

Vojaški položaj v španski krizi je, po sedanjih poročilih, težje presojati. Vsekakor je pa videti, da z vojaškim znanjem uporniki boljše razpolagajo, kakor vlada, kateri je ostalo zvesto le malo izkušenejših častnikov, ki bi bili večji prvovrstne strategije. Ali eno dejstvo je, ki ga je odkril baš španski puč in, ki bo dobro služil, če ga upoštevajo tudi druge države. Izkazalo se je, da tisti tabor, katerega ne podpirajo industrijski delavci, v tehničnih sredstvih ne morejo priti do veljave. V Španiji, kjer so se industrijski delavci postavili na stran vlade, kar je bilo samo po sebi razumljivo, se je naenkrat pokazalo, da so upornikom odrekale vse tehnične trupe, predvsem vojna mornarica, ki je kratkoma pometala uporne častnike čez krov in operira in to uspešno, kar s samimi podčastniki in s peščico nižjih častnikov, ki so ostali vladi zvesti. Da je mornarica povsem intaktna, imamo potrdilo v vsakodnevih vesteh, saj je sosedaj popolnoma preprečila prevoz uporniških trup iz Maroka, povrh pa obstreljuje vsak dan uporne postojanke in se ne ustavi niti pred glasovitimi trdnjavami, kakor je Ceuta. Tudi skoro vsa avijacija, kakor divizije tankov, so na vladni strani, kajti teh sil brez sodelovanja profesionistov ni mogoče misliti. Besede predsednika vlade ljudske fronte v Franciji, Leona Bluma, ki je rekel v Ženevi, da se zelo motijo oni, ki mislijo, da je Francija pod ljudsko vlado vojaško slabejša, so dobile v španski revoluciji sijajno potrdilo. Res je, kar je rekel Blum, da Francija ni bila nikoli močnejša, kot je sedaj, ko jo branijo poleg velikih množic kmečkega ljudstva tudi tehnično izvežbane roke francoskega industrijskega delavca. Blagor držaba in v zemlji ter javnih delih. — Nic znale pritegniti s srcem tudi industrijskega delavca, kajti pri današnji tehnični izpopolnitvi se s samim mečem, če je še tako širok in še tako kriv, ne opravi mnogo.

Obrov.

bah in v zemlji ter javnih delih. — Grajal je, da se ne izvede 40 urni delovni teden zaradi mlačnosti vladnih zastopnikov in odpora delodajalcev. Delavci so pa skrajšanje delovnega časa marsikje sami izvajali.

Poročili tajnika in blagajnika sta bili odobreni.

Sedež mednarodne zveze je bil prvotno v Berlinu, toda premeščen zaradi Fašizma v Nemčiji začasno v Amsterdam.

Na kongresu je bilo več zastopnikov ilegalnih organizacij iz fašističnih dežel.

Predvsem je kongres sprejel protestno resolucijo proti obsodbi avstrijskega tovariša Rudolfa Holowatyja (podpredsednik) in mladinskega voditelja Ferdinanda Heindla, od katerih je bil prvi obsojen zaradi organizacije na pet let ječe. Obsodba je bila nekulturna in sramotna. Kongres zahteva osvoboditev teh in vseh, ki hkrati v koncentracijskih taboriščih.

Glavna razpravna točka kongresa je bila proklamacija zedinjenja internacional stavbnih in lesnih delavcev. Zastopnik zidarjev iz Škandinavije je predlagal, da naj bi obstojali dve internacionali, in sicer stavbinskih in lesnih delavcev, kar je pa kongres odklonil z veliko večino glasov. Tako se je najlepše manifestirala solidar-

nost dveh povsem sorodnih strok z eno samo internacionalo.

Kongres je sprejel še več resolucij:

1. Proti fašizmu, vojni, gospodarski krizi ter za demokracijo in svobodo. Fašizem pomeni kapitalizem, konec demokracije, izrastek kapitalizma, vojno, neomejeno izkoriščanje, gospodarsko krizo. Najsvetejša dolžnost organiziranega delavca je boj proti fašizmu. Organizacija je v tem boju najmočnejše orožje. Združitev delavcev mora zopet izvojevati oziroma ohraniti svobodo in demokracijo.

2. Kongres sprejema na znanje razprave o skrajšanju delovnega časa v Ženevi ter obžaluje, da je 40 urni delovni teden na konferenci mednarodnega urada dela za stavbno obrt že trikrat propadel zaradi odpora delodajalcev in nerazpoloženja dela vladnih zastopnikov. O 40 urnem delu v lesni industriji, ki je bilo 1934 odklonjeno, se pa sploh ni več razpravljalo.

3. Sklepanje o 40 urnem delovnem tednu pri javnih delih, visokih in podzemskih gradbah ter v važnih industrijah bi bil šele začetek, ki pa tudi letos ni dobilo predpisane dvetretjinske večine v Ženevi.

Kongres uvideva, da prihaja skrajšanje delovnega časa ter se zahvaljuje delavcem, ki so ga izvojevali že sami.

3. Potrebna so javna dela za odpravo nezaposlenosti. Kongres obsoja breznačrtnost javnih del, ki so navadno redna javna dela, kjer se zaposluje le majhen del različnih nezaposlenih, ki niti k stroki ne spadajo. Nezaposlenost naših ljudi se ne zmanjšuje pač pa povečava. Kongres zahteva: ob veliki nezaposlenosti se morajo izvrševati važna stavbna dela in teh dovolj; posveti naj se povsem paznjavi v zdravim in primernim stanovanjskim gradbam; javna oblast mora povsod poseči vmes glede gradnje stanovanjskih stavb, kjer ne vrši teh nalog privatna inicijativa; tudi ob normalni konjunkturni morajo oblasti pospeševati stavbno po načrtu, ker je najvažnejša panoga obrti; izvesti se mora temeljito skrajšanje delovnega časa. Kongres pozivlja mednarodni urad dela in vlade, da tej zahtevi, ki je utemeljena, ustrežejo v interesu izboljšanja delovnega trga za delavstvo.

4. V gozdni in žagarski industriji so lesni producenti sklenili pogodbo »European Timber Exporters Convention«, da urejajo produkcijo in izvoz v svrhu ureditve trgovine z iglatim lesom v Evropi. Ta pogodba je pristranska, ker ščiti le interese podjetnikov, prav nič pa ne ščiti gozdnih delavcev in žagarjev, ki živijo v najsiromašnejših razmerah. Kongres pozdravlja delavce, ki so ponekod sami izvojevali te dobrine. Kongres pozivlja tovarištvo, da zbere vse podatke o razmerah v stroki ter skliče konferenco organizacij, da se prične obsežna akcija v prid gozdnih delavcev in žagarjev.

5. Nujno je, da se v stavbni in lesni industriji izvrše vse mere proti nezgodam in varstvo zdravstva delavcev. To vprašanje je bilo na dnevnem redu konference mednarodnega urada dela 1936 ter pričakujemo, da bo 1937 ugodno rešeno, ker je nujno. — Mednarodni urad dela je opozoril vlade, da je stvar silno važna ter da naj ji posvetijo vso pažnjo. Kongres pozivlja mednarodni urad dela, da naj se čimprej razširi ženevski dogovor glede nezgodne odškodnine za poklicne bolezni zaradi kemičnih zastrupitev z azbestnim prahom, cementom, mineralnimi olji, terpentinom in laki, alkalijami, strupenim lesom in kromom čimprej. Sklenilo se je tudi uvesti razgovore s komunističnimi strokovnimi organizacijami.

6. Kongres želi, da bi uspeli poizkusi mednarodne strokovne zveze glede enotnosti strokovnih organizacij, ki je zlasti potrebna zaradi sedanjega mednarodnega položaja. Te poizkuse se naj nadaljuje. Kongres priporoča, da stopi strokovna internacionala v stik z vsemi organizacijami po raznih deželah, ki še niso priključene strokovni internacionali.

Soglasno je bilo sklenjeno, da bo sedež internacionale Amsterdam. Za predsednika internacionale zveze stavbnih in lesnih delavcev je bil zopet izvoljen Rihard Coppock in J. W. van Achterbergh za tajnika, za blagajnika A. H. v. Deth (Amsterdam.)

Bodoči kongres 1939 se bo vršil v Pragi.

Kongres je bil močna manifestacija enotnosti stavbnih in lesnih delavcev.

za osvoboditev Bolgarije izpod Turčije, ki je bila za Rusijo samo zunanje geslo, zasledovala je pa svoj stari sen, da si odpre Dardanele. Čez Balkan so se vsipali nešteti ruski bataljoni in v velikih navalih zavzemali kos za kosom, tako da so predrla že linijo na Čaltaži in se vsipali na bregove morskih očin. Toda zopet, kakor vedno, so zadeli ob svojega mrkega nasprotnika — angleške oklopnice, ki so zasedle vso morskorožino in naperile topove na ruske bataljone. Zopet se je morala Rusija vrniti, ne da bi dosegla svoj cilj. Edino, kar je prinesla ta velika vojna, je bilo ustanovitev svobodne države Bolgarije, ki je bila pri tej priliki z ruskim orožjem ustanovljena.

No in pri sedanjih konferenci sta se stara nasprotnika Rusija in Anglija, zopet spopadla in že je grozilo, da se bo cela konferenca brez uspeha razšla. Kakšno dejstvo je koncem koncev vplivalo na Anglijo, da je tokrat, po tisočletnih bojih, pristala na svoboden prehod ruskega brodovja skozi Dardanele, je težko reči, toda to dejstvo se je vendarle zgodilo. Po novi pogodbi ima Rusija za vse svoje brode svoboden izhod v obeh smereh. Posebno veliko zaslug za ta kolosalni uspeh se ima ruska delegacija zahvaliti Franciji, ki jo je v tem velikem diplomatičnem spopadu brezpogojno podpirala. Podčrtati je tudi treba, da tudi delegaciji naše države in Rumunije, ruski zahtevi niso delale težav. Francija je seveda v lastnem interesu tako forsirala svoboden izhod Rusije v sredozemlje, kajti njena vojna zveza z Rusijo bi ostala le na papirju, če bi v slučaju nemškega napada na Francijo ne mogla Rusija po tej edini poti priti njej na pomoč. Obratno pa velja to tudi za Rusijo, kateri je dolžna Francija pomagati, če bi bila sama od kogarkoli napadena.

Drugi dogodek, ki je pa zlasti za Čehoslovaško življenjskega pomena, je pa dejstvo, da je rumunski kronski svet pristal, da se zgradi direktna železniška zveza iz Čehoslovaške skozi Rumunijo v Rusijo. — Čehoslovaška ima z Rusijo vojno zvezo in sta si ti dve državi dolžni pomagati, če bi bila katerega izmed obeh od kake sosedne države napadena. Vsa ta zveza je pa vsela le bolj v zraku, kajti Čehoslovaška in Rusija nimata skupne meje in bi mogle druga drugi pomagati le z zračnim orožjem. Sedaj pa, ko je Rumunija pristala na direktno železniško zvezo čez njeno ozemlje, bodo pa Čehoslovaški državniki že lažje spali, kajti njihovi fašistični sosedje si bodo temeljito premislili napasti jih, ko se bodo morali zavedati, da ne bodo imeli v tem slučaju opravka samo z malo Čehoslovaško, temveč tudi z Rusijo, ki postavi v slučaju potrebe lahko na noge eno največjih armad na svetu, ki je tudi kar se tiče tehnične opreme in discipline, na viško svojega položaja.

Značilno je, kako je javno mnenje, to se pravi časopisje, v Sloveniji zabeležilo ta dva velepomembna dogodka. »Jutro«, ki je po formi in dnevnem izhajanju sicer vodilni časopis, že dolgo nima o dogodkih po svetu nobenega lastnega mnenja. Tako pri teh dveh dogodkih, kakor pri dogodkih v Španiji, binglja med beograjsko »Politiko«, kateri je treba priznati, da opisuje dogodke objektivno in z naprednega, demokratičnega stališča, na drugi strani pa med ljubljanskim »Slovencom«, ki si je v zadnjih letih priboril naslov najreakcionarnejšega in najbolj zagrizeno desničarskega časopisa v celi Jugoslaviji. Jasno je, da »Jutro« obeh stališč ne more združiti, zato beleži vse dogodke le kot kronist, katerega zabeležbe so pobarvane enkrat z eno, drugič z drugo barvo.

»Slovenec« je pa baš pri zabeležbi teh velepomembnih, da, usodnih dogodkih, pokazal, da je vse farsa, kar piše o svojem »slovenstvu« ali celo »slovanstvu« in laž je vse potrkanje njegove socialnosti, kadar se je treba, v opoziciji, prikupiti ljudskim plastem. Toliko zelenega sovraštva, kakor ga zasledujemo zadnje čase v tem časopisu, premore le še kak zarukan, ozkosrčen Tirolec, drug pa prav nobeden. Pri sklepu dardanelskega sporazuma je ta časopis direktno divjal nad francosko delegacijo, ker je pomagala izvojevati Rusiji svoboden izhod iz Črnega morja. V naslovih in podnaslovih svojih člankov je direktno obdoljeval Francoze, kako so v tajnem sporazumu z rusko delegacijo prevarili Angleže.

Notranja uredba Rusije sem ali tja, ta pri tako velikih odločitvah ne igra vloge, kajti notranje uredbe držav so časovne tvorbe, ki se spreminjajo. Toda tu je treba vzeti veliki dvestomilijonski ruski narod, ki je tisoč let zaprt za dardanelskimi očinami in ne more široko zadihati v svet. Ni treba, da je človek Slovenec ali sploh Slovan, tudi ni treba, da je socialist ali komunist, že samo dejstvo, da se zadržuje državi, ki šteje eno šestino zemeljske oble, njen promet

s mora navdati z gnušom in sveto jezo. Če pa zagovarja tako še časopis, ki pravi, da je slovenski in po potrebi tudi slovanski in, da uveljavlja načela pravice po božjih zapovedih, potem pa ne veš imena temu početju. Res žalostna je usoda našega malega proletarskega naroda, da ima take glasnike.

Svet in delovno silo zastoni, kdor zgradi tvornico

Občinska uprava v Sv. Križu v Začetju (okraj Krapina) je na zahtevo svojih občanov sklenila, da da vsakemu tvorničarju, ki bi v občini Začetje zgradil tekstilno ali kakšno drugo tvornico, naslednje ugodnosti:

1. Brezplačno stavbišče tik ob železniški progi Sv. Križ—Začetje. Stavbišče leži tako, da je varno pred povodnjami.

2. 5000 delavcev, ki bodo brezplačno pomagali graditi tvornico.

3. 1000 brezplačnih voz, ki bodo dovažali potrebni gradbeni material.

4. Oprostitev od občinskih davščin za 10 in tudi več let.

Ta sklep občine, ki šteje 9000 prebivalcev, je nadzorna oblast tudi že potrdila. — Vse podrobne informacije daje občinska uprava v Začetju, okraj Krapina.

Tako se glasi vest, ki smo jo čitali v »Jugoslovenskem Lloyd« in kateri moramo zato tudi verjeti.

Obenem pa strmeti nad nadzorne oblasti, ki tak sklep občinske uprave potrjuje! Ubogi kmetje v Začetju, ki mislijo, da so rojeni zato, da igrajo vlogo dobrotnika za tujega industrialca, seveda mislijo, da so napravili bog zna kako pameten sklep. Domišljujejo si na brže, da bodo takoj vsi ljudje v vasi lepo zaslužili, kakor hitro bo začela delati tvornica in da bodo s tem plačane vse njih žrtve. Toda, ti ubogi kmetje so pozabili, da morda zaslužek ne bo tako lep, ker bodo oni s svojo darežljivostjo zapeljali fabrikante do misli, da njim tudi ni treba plačevati previsokih mezd. Potem pa bo mesto lepega zaslužka le izmaganost in bolezen, da o drugih težkih posledicah sploh ne govorimo.

Toda na vso stvar je treba še pogledati z drugega stališča. Kako nizko v ceni je že deloma vrsta našega človeka, da se kar zastoni vdnja tujca, le da bo čez nekaj časa prišel vsaj do skromnega zaslužka. Kako težke razmere pa morajo tudi vladati na vasi, da so takšni sklepi mogoči! Svet, delovna sila, vprezna živina in še davčna prostost, vse je zastoni na razpolago tujemu podjetniku, samo če se hoče ozreti na to ubogo rajo, ki vse to ponuja!

Borimo se proti navali tujega poslovnega kapitala, pa kaj naj bo ves ta boj, če mu pa narod sam na stečaj odpira vrata, če celo pred njim poklekne in pusti, da ta kapital se stopi nanj! In to se dogaja v deželi, v kateri vsi tisti na dolgo in na široko pišejo o silni zavednosti naroda. Ta primer neverjetne uslužljivosti tujemu kapitalu je vse te slavospeve osmešil do neba in vsa tako hvalisana zavednost ni menda nič drugega ko primitiven negativizem.

Čeprav pa se stvar ni dogodila v Sloveniji, vendar smatramo za svojo dolžnost, da zahtevamo, da se nadzorna oblast, ki je izdala tako dovoljenje, pokliče na odgovornost. Samo še to manjka, da bodo naše vasi začele tekmovali med seboj, katere bo nudila tujim podjetnikom večje ugodnosti! Pa bomo kmalu na svoji zemlji popolni sužnji!

Ta članek je bil objavljen v Trgovskem listu od 1. avgusta t. l. in smatramo, da ni potreben komentar.

BELEŽKE

Na velikem razpotju.

Ob koncu meseca julija se je vršil v Pragi mirovni kongres srednje in južno-evropskih držav, na katerem so bile zastopane vse mirovne organizacije, ki delujejo v tem predelu Evrope. Delegaciji kongresa, ki je obiskala predsednika ČSR dr. Beneša, je posvetil ta nagovor, v katerem je povedal nekaj zlatih resnic, ki si jih morajo zlasti delavske organizacije po celem svetu dobro zapomniti.

Prezident dr. Beneš je izjavil med drugim: »Bolj ko kdaj si želi evropsko ljudstvo ohraniti mir in se ogniti novi vojni. Sedanji položaj je pa resen, vendar ne tako nevaren, da bi bilo obupati. Najbolj otežkočuje prodor mirovne misli dejstvo, da se države z različnimi političnimi in socialnimi režimi grupirajo v bloke in delajo propagando drug proti drugem. Notranji režimi vsake dežele imajo tam svoje korenine. Samo notranji boji lahko izsilijo izpremembe. Zaradi tega bi bila vsaka intervencija od zunaj usodna. Evropska demokracija je pripravljena doprinesiti še novih žrtev za ohranitev miru. Zahteva pa, da jo spoštujejo tudi nedemokratski režimi. Evropa se nahaja v znaku socialne in gospodarske revolucije, zato morajo države z demokracijskimi režimi misliti na to, da s svojo boljšo gospodarsko in politično organizacijo odzamejo sovražnikom miru njihovo glavno orožje.«

Tak dr. Beneš, ki pozna razmere v Evropi bolj, kot katerikoli drugi državnik. — Grupacija držav, v demokracijskih mirovni blok in kapitalistično-fašistični vojni blok, je pa sama na sebi neizbežna in se tudi razvija z vso elementarno silo. Blok fašističnih držav jo je s svojimi sunki sam izval, ko je dan na dan postavljal Evropo pred izvršena dejstva. Italija je, ne meneč se za proteste vsega kulturnega sveta, napadla Abesinijo in pomandrala s strupenimi plini in tanki en cel narod v prah in pepel. Nemčija je ošabno raztrgala mirovno pogodbo in zasedla demilitarizirano cono v Porenju. Fašistični predsednik Gdanskega senata je pa kratkomalo v Ženevi razbijal po pulh, in zahteval priključitev tega mesta Nemčiji, ne meneč se, za mirovno pogodbo in ne vpoštevajoč, da je Gdansk edina izvozna luka Poljske, katere gospodarstvo bi moralo brez izhoda na morje usahnuti, ko zelenjava v Sahari.

Taki nastopi so morali slednjič opozoriti mirovne države v Evropi, da sama želja po miru še ne zadostuje za ohranitev miru in, da se goloroki ne morejo uspešno braniti pred napadi fašističnih imperijalistov. Tako smo dobili po zaslugi fašističnega vojnega bloka na drugi strani zbirališče mirovnih držav, ki bodo imele nalogo postaviti bariero predržnim močtem, da ne bodo smeli brez kazni izzivati in napadati mirne sosedje.

Dva zgodovinska dogodka.

V preteklem mesecu sta se dogodila dva dogodka, ki bosta prav gotovo vplivala na ves bodoči razvoj Evrope in bosta prav zato prišla tudi v zgodovino. Prvi in neizmerno važen je dardanelski sporazum. Že sam način, kako je prišlo do tega sporazuma, je vevaležen in poučen. Turčija, ki ni smela, po sklepu mirovne konference, oborožiti Dardanelskih morskih očin, ki peljejo iz Sredozemskega v Črno morje, ni tega storila na znan fašističen način, da bi bila Dardanele kratkomalo oborožila, da bi pri evropski situaciji in svoji moči to lahko storila. Ona se je pa držala do zadnjega mirovnih določb in je lepo povabila vse zainteresirane države na konferenco, kjer jim je pojasnila, da ji današnje stanje v Evropi ne nudi garancij, da je nekega lepega dne ne napade kaka močnejša sosednja država, kakor se je to zgodilo mali Abesiniji. Ker se mora zanašati predvsem le na svojo moč, je predložila, naj se točka mirovne pogodbe, ki govori o demilitarizaciji Dardanel spreмени tako, da se bodo Dardanele zopet lahko utrdele in se Turčija zavarovala pred nenadnimi napadi.

Države, ki so konferenci prisostvovala, so morale uvideti, da je temu res tako in so pristale na spremembo tozadevne točke mirovne pogodbe. Pri tej priliki se je pa odigral interesanten dvoboj med Anglijo in Rusijo, ki se okoli dardanelskega vprašanja že od svojega obstoja bojujeta. Tisoč let je stremela Rusija po svobodnem izhodu iz Črne morja na svetovni Ocean in tisoč let ni mogla tega prehoda izsiliti. Koliko bojev je bojevala za dosego tega cilja, ve samo tisti, ki je pridno studiral svetovno zgodovino. Spomnimo naj le na Krimsko vojno, v katerih so skoro vse zapadne države napadle Rusijo, da jo zadržijo za Dardanelami. Potem pa velike osvobodilne vojne Rusije

SOCIALNI VESTNIK

Ali so mnogobrojni štrajki v naši državi samo radi višine mezd?

Jugoslovanski kurir, informativna korespondenca, za katero stoji v glavnem naši poslodavski krogi, si postavlja to vprašanje že drugič.

On trdi, da postaja popolnoma jasno, da število štrajkov ni rezultat borbe za popravljanje materialne situacije delavstva, temveč rezultat medsebojne borbe in licitiranja strokovnih organizacij raznih pravcev za popularnost med delavstvom. Trditve J. K. je v tej obliki sicer netočna in smešna. Delavec, ki se odloči za stavko, riskira mnogo in postavlja na kocko celo svojo existenco. Za to se človek ne odloča lahko. Stavke nastajajo takrat, kadar postaja pritisk na zaslužke neznošen.

Naravno je sicer, da v takih slučajih vzgleda mičejo, ako se je led na eni strani prebil in pritisk zlomil. Tako nastajajo takozvani stavkovni vali. Kažejo pa takšne beležke, kako slabo zaslužijo delavstvu strokovne organizacije, ki mislijo, da so mezdna gibanja za to tu, da se one med delavstvom uveljavijo in to še v konkurenci z drugimi obstoječimi delavskimi strokovnimi organizacijami. Naš ideal mora biti: en obrat, ena strokovna organizacija. Delavstvo naj si najde svojo organizacijsko formo pred ne pa med mezdanim gibanjem. Kjer pa ta ideal ni

dosežen, je treba izvojevati mezdne borbe v koaliciji obstoječih strokovnih organizacij, ki mora stati pod enotnim vodstvom.

Organizacija, ki mezdni boj izkorišča za to, da bi razbijala delavsko slogo in vsiljivo sebe uveljavljala, dokazuje s tem, da so ji pravi delavski interesi malo mar. To tudi, če se delavstvu laska in obeta več, kakor zahtevajo predstavniki pred gibanjem v obratu obstoječih delavskih organizacij. — Sicer pa v Sloveniji »Jugoslovanski kurir« še ni mogel dobiti niti enega dokaza za svojo trditve, četudi so mezdna gibanja tudi pri nas mnogobrojna in upamo, da ga tudi v bodoče ne bo dobil.

Naša socialna zakonodaja.

Dne 12. junija 1936 smo dobili popravek uredbe o Osrednjem fondu za saniranje bratovskih skladnic.

Ta popravek položaja bratovskih skladnic ni popobilšal, temveč ga je občutno poslabšal. Naredba znižuje carino na po Donavi uvožen premog, ki se je pobirala doselej v korist bratovskih skladnic in to od 40 Din na 2 Din od tone. Zato uvaja sicer nove carine in trošarine na premog. Donos teh novih davkov pa bo tako nizek, da ne bo kril niti znižanja carine, ki ga naredba prinaša.

Tako smo dobili zopet uredbo o saniranju bratovskih skladnic, ki sanira v resnici rudarska podjetja, ne pa bratovskih skladnic.

Zato se na drugi strani prizadevamo, da se sanirajo bratovske skladnice na ta način, da se rudarjem te priznane rente znižajo ali odvzamejo, vedno pojačujejo. O tem je napisal tajnik Delavske zbornice s. Filip Uratnik poučno informacijo pod naslovom: »Tri sanacije bratovske skladnice«, ki se bo razposlala te dni na rudarske strokovne organizacije in pristojne oblasti.

Rudarji, ki se za knjižico zanimajo, jo morejo dobiti pri svojih strokovnih organizacijah.

Po novem obrtnem zakonu je predvideno, da se morejo ustanoviti po odločbi bana pri sreskih načelnstvih posebna razsodišča za reševanje sporov iz delovnega razmerja. Tako razsodišče pa se ne more ustanoviti v Ljubljani, kjer ostane dosedanje obrtno sodišče dalje v veljavi. Nova sodišča naj bi omogočila, da bi mogli priti delavci hitro in poceni do svojih pravic.

Te dni je izšla v zakonu predvidena uredba o organizaciji teh sodišč. Z uredbo bo omogočeno, da se nova razsodišča na sedežih srezov ustanove. Ni pa predpisano, da se morajo ustanoviti. Odločitev o tem je prepuščena banu.

Naši strokovnjaki delovnega prava gledajo na nova razsodišča z velikim nezanimanjem.

Oni povdarjajo v svoji kritiki predvsem, da so sodniki rednih sodišč neodvisni, med tem ko morajo poslovati pravniki pri sreskih načelnstvih, ki naj bi novim razsodiščem načelovali po navodilih političnih oblasti.

Ko dobimo novo uredbo v roke, se bomo nove uredbe še dotaknili. Potem se bo treba odločiti, v koliko in kje naj se zavzemamo za ustanavljanje novih delovnih razsodišč.

Delavske želje v tem pravcu bodo imele gotovo svoj vpliv na odločitve o ustanovitvi razsodišč, ki jih izdaje formalno sicer ban. Mi se bomo na to vprašanje še povrnili kadar dobimo v roke tekst uredbe.

Po dnevnem časopisu se piše, da je izdelan v ministrstvu za socialno politiko nov osnutek zakona o minimalnih mezdah, ki ga nameravajo prihodnje mesece baje že izdati. Kakor smo informirani, pa se ta osnutek ni predložil delavskim organizacijam in delavskim zbornicam v izjavo, češ da so njihova stališča od tega vprašanja že iz kritike prvega osnutka znana.

Ako je prvotni osnutek iz temelja izmenjan, bi se moral predložiti v izjavo tudi novi osnutek. Drugače smo mi na tem mestu že večkrat povdarjali, da je interesirano na tem zakonu le najslabše plačano delavstvo, ono, ki zasluži n. pr. okrog 3 Din na uro. Vse boljše plačane delavske kategorije, to je večina organiziranega delavstva, ima na njem le negativen interes. Interes, da ne pride v zakonski osnutek nič takega, kar bi mu oteževalo borbo za izboljšanje njegovega položaja potom tarifnih borb in kolektivnih pogodb.

V ministrstvu za socialno politiko se bavijo zopet resno z načrtom zakonov o izvajanju zavarovanja delavcev za slučaj onemoglosti ter razširitve pokrajinskega zavarovanja nameščenecem na kraje izven Slovenije. Skrajni čas bi že bil, da bi se začel v tem pogledu zakon o zavarovanju delavcev izvajati.

Je to le skromen začetek zakona o starostni preskrbi. Kako skromen je ta začetek, se vidi najbolje iz tega, da znaša pokojninski prispevek starostnega zavarovanja le približno deseti del prispevka, ki se plačuje za pokojninsko zavarovanje nameščenecem. Za malo denarja pa je tudi v zavarovanju malo muzike. Za še te muzike bo deležno delavstvo šele čez par let, ko potečejo rokni čakanja. Vključ temu pa smo mnenja, vsaj to drobtinico je treba delavstvu takoj dati, ki mu daje že zakon!

V očigled nizkih prispevkov pa imajo zavarovalni strokovnjaki veliko dolžnost, da organizirajo upravo nove zavarovalne pogoje tako po ceni, da administracija ne bo potrošila nesorazmernega dela prispevkov.

Novi pravilnik za bratovske skladnice je že od 1. aprila 1933 v veljavi. Ta pravilnik predvideva volitev članov v krajevni, kakor v glavni upravni odbor po proporcionalnem sistemu. V prejšnjih pravilnikih je bil določen večinski volilni sistem. V novem pravilniku je pa določilo, ki pravi: pravilnik o načinu volitev izda minister za rude in šume. Ker se pa to do danes ni izvršilo, čeprav je poslovna doba sedanjih uprav že davno potekla.

Da se to po zakonu nepravilno stanje v zastopstvu tako krajevnih kakor glavne bratovske skladnice enkrat končno javno uredi, so rudarske zveze z delavskimi zbornicami vred večkrat zahtevale od pristojnega ministra, da že vendar enkrat izda pravilnik za volitve v bratovsko skladnico. Na podlagi tega je ministrstvo za šume in rudnike sklicalo konferenco dne 30. julija t. l. v Beogradu, na kateri se naj doseže sporazum za izdajo pravilnika. Predstavniki strokovnih organizacij rudarjev so odločno stali na stališču, da imajo pravo postavljati kandidatne liste le strokovne organizacije proti določbam v predloženem načrtu, da lahko postavi kandidatno listo vsaka skupina, ki zbere 50 podpisov. Predlog rudarske delegacije je bil končno javno sprejet. Samo to je vprašanje, če bo tudi pri ministru prodr.

Statistika smrtnih slučajev zavarovancev SUZORA za mesec april 1936 izkazuje naslednje število: Od nalezljivih bolezni je umrlo 117 oseb, od teh 108 od tuberkuloze (41%). Od teh je umrlo 106 od tuberkuloze pljuč, 1 od TBC, meningisa, 2 od veneričnih bolezni, 1 od angine, 1 trebušno vnetje, 1 od malarije, 1 od tatanusa, 2 od piemie in 1 od gripe. Od ostalih bolezni je umrlo 145 delavcev in nameščenecem, od teh odpade 31 na srčne bolezni, 27 na pljučne bolezni, 15 od raka, 14 od mozga in živcev, 12 od želodca. Samoumorov je bilo 12, ponesrečilo se je pri delu 4 in izven dela 4 delavci. — Po profesiji odpde 21 uradnikov, 90 kvalificirancev, 24 vajencev in 127 nekvalificiranih delavcev. Največja umrljivost odpade na žagarsko šumske delavce (25), nato trgovski pomočniki (22), metalna industrija (20), tekstilna industrija (18), izdelava hrani in pijač (18), nameščenecem pri javnih delih (18), hišni posli (16), krojaška industrija in čiščenje (15), nameščenecem kavarn in gostilne (13). Največje število umrlih je bilo zavarovanih z zavarovano mezdno od Din 48.— po številu (50). Svojem umrlih članov je bilo izplačano na račun pogrebne Din 196.732. Od te vsote odpade na del zavarovanja za bolezn Din 193.992, na del zavarovanja za slučaj nesreč Din 2.640. Naknadno je bilo prijavičenih smrtnih slučajev iz lanskega leta in zadnje mesece 36 slučajev (od tega 26 moških in 10 ženskih zavarovancev). Tem je bilo izplačano na račun pogrebne Din 19.613.25.

STROKOVNI VESTNIK

STROKOVNA KOMISIJA IN KMO

Obvestilo. Oblastni odbor Ujedinjenega Radniškega Sindikalnega Saveza Jugoslavije v Splitu sporoča, da so se vse organizacije ki so v sklopu URSSJ v Splitu, preselile v nove prostore, Kninska ulica 1a ter naj se vsi dopisi naslovijo na gornji naslov. — Uprava.

Sindikat Malersko Farbarskih Radnika i Sorodnih Struka Jugoslavije centralna uprava v Beogradu sporoča, da se nahajajo delavci te stroke v mezdnem gibanju v Beogradu, Pančevu in Zemunu, in naj naši sodruzi tja ne potujejo. O rezultatu bomo v našem listu pravočasno poročali. — Uprava.

Žepni koledar. Strokovna komisija bo letos izdala žepni beležni koledar kot vsako leto. Koledar bo lepo urejen in bo prinašal najvažnejša pojasnila k socialni zakonodaji. Skratka vsa potrebna pojasnila, ki jih delavec dnevno rabi v življenju. Pozivamo vse sodruge in sodružice, da prijavijo, koliko izvodov bi v svojem kraju potrebovali. Tiskali jih bomo le toliko v kolikor bo naročil. — Sporočite po dopisnici število naročnikov in to čimprej. — Strokovna komisija.

K. M. O. Celje. Glede zidave delavskega azila v Celju so nastale zopet težave s katerimi se je bavila seja zastopnikov vseh delavskih strokovnih organizacij, ki je sprejela tudi resolucijo, v kateri so naslednje ugotovitve:

Mestna občina v Celju se je pogajala s centralo Javne borze dela v Ljubljani za brezobrestno posojilo v znesku 2.000.000.— Din, s katerimi se je občina zavezala v Celju sezidati delavski azil po načrtu, ki je bil odobren od Javne borze dela v Ljubljani. V tem azilu bi se nahajali: Uradi Javne borze dela v Celju, prenočišča za potujoče delavce (moške in ženske) in javno kopališče.

V organizacijo so vstopile nove množice stavbincev. Organizirale so v Celju, Ptuj, Škofji Loki, Jesenicah, pa tudi po ostalih manjših krajih Slovenije. In še vedno prihajajo nove izjave za vstop v organizacijo. — Povsod zahtevajo stavbinci izvajanje začasnega sporazuma, ki se je dosegel v Ljubljani. Poglavje zase v tem boju je Murska Sobota. Položaj delavstva v tem mestu je popolnoma srednjeveški. O zakonih za zaščito delavcev tu ni sledu, delavke na stavbah so delale 14 ur na dan za 10—12 Din, delavci za 12 do 14 Din. Izbruhnila je stavka stavbinskega delavstva podobna obupu. Po šestih dneh stavke so priborile ženske delavke 15 Din na dan, delavci pa 18, zidarji 25 do 35. K izkoriščanju delavstva v tem kraju se bomo še povrnili. Organizirano stavbinsko delavstvo Jesenic in Celja energično zahteva, da tamošnji podjetniki podpisajo ljubljanski sporazum. Vršila sta se dva občna zbora na novo potrjenih podružnic in sicer eden v Kranju, drugi pa v Šoštanj.

V obeh krajih so sodruzi izvolili v odbor nove poštene in agilne sodruge. Predsednik podružnice v Boštanju je ostal priljubljeni sodrug Iljaš Ivan.

Stavbinsko delavstvo v Ljubljani bije trd boj, ker mnogi podjetniki ne izvajajo podpisane sporazuma. Med temi se nahaja podjetje Borec, Mozetič in Dukič na Ljubljani. Zid. zad. Odpustčajo se organizacijski zaupniki. Množe se pritožbe organiziranih delavcev o vsakovrstnih šikanah.

Eno ugotavljam o veseljem. Stavbinsko delavstvo se je čvrsto oklenilo svoje organizacije. Svež, zdrav duh vlada v njej. Kljub vsemu zapostavljanju se stavbinci krepko bore za svoje pravice. In ta odločnost, samozavest, nam je porok, da bo organizirano stavbinsko delavstvo v borbi za izboljšanje svoje eksistence osvojilo še nove položaje. Družnost!

Ustanovni občni zbor podružnice SGRJ podr. v Kranju, se je vršil dne 26. julija 1936 v dvorani restavracije Semen. Udeležba je bila jako dobra, iz česar se vidi, da se stavbinci zanimajo za svojo organizacijo. V odbor nove podružnice so bili izvoljeni sledeči ss.: Hrovat Alojz, predsednik; odborniki: Nartnik Anton, Škerbinc Danilo, Sern Franc, Gantar Jože, Bakovnik Ivan, Kuralt Jože, Sekne Anton, Ogrin Jože, Leban Stanko. — Stavbinci, na delo za boljšo bodočnost!

Kamnik. — Roke proč od delavcev.

Pod tem naslovom prinaša nedeljski »Slovenec« št. 169 z dne 26. julija t. l. članek, v katerem se neki zaščitnik bednega delavstva zelo togoti, ker je šel neki delavec v Podhruško (Tuhinji), kjer je zaposlenih 35 delavcev pri regulaciji Nevlice, kamor so ga povabili delavci, zaposleni pri tej regulaciji, s prošnjo, da jim pove, ako bi se dale nevdžne razmere pri tem delu izboljšati in da jim pove način, kako bi se dalo to doseči. Ta zaščitnik trdi v svojem članku, da polovica delavcev dela na akord, polovica pa po dogovorjeni dnevni. V kolikor smo se informirali, ni bilo med delavci in delodajalcem nikakega tozadavnega dogovora. — Mogoče je bil dogovor med delodajalcem in v članku omenjenim tročlanskim odborom, na katerem se je najbrž sklenil dogovor, da se plača delavce za 10 urno dnevno delo, pri katerem je delavec do kolen v vodi, 20 Din na dan in da se plača za izkopanje in odvoz materiala 5 Din od 1 kub. m, potem vsa čast tem gospodom, ki so sklepali take dogovore, gotovo jim bodo omenjeni delavci postavili spomenik v zahvalo za njihovo zaščito in naklonjenost. Saj poleg 20 Din na dan, imajo ti delavci še druge dobrote: celodnevno solčno kopel na pripekajočem solncu za gornji del telesa, za spodnji del telesa pa vodno odnosno blatno kopel in vse to zastoni; ako pa jim ni kaj prav, imajo pa tolažbo, da bodo konec meseca odpušteni in zamenjani z drugimi bolj ponižnimi in bolj potrpežljivimi delavci.

Dalje poroča zaščitnik delavcev v svojem članku, da so bile že določene sporazumno minimalne mezde za Tuhinjsko dolino. Škoda bi bila, da bi tako važen sporazum in tako ugodne minimalne mezde ostale nepoznane širši javnosti. Največja dobrota za vse delavstvo bi bila, da se te minimalne mezde uvedejo po vsem svetu, potem bi ne bilo več revščine in s tem bi bilo kratko rešeno pereče vprašanje gospodarske krize.

Mogoče pa so življenjske potrebe v Tuhinjski dolini tako po ceni, da lahko izhaja 8 do 10 članska družina z 20 Din na dan, poleg tega pa ji še ostane za obleko in druge potrebe ter za preživljanje čez zimo. —

Dalje piše člankar, da je bil imenovan odbor, ki je postavljen, da sprejema pritožbe in prošnje od strani delavcev. Resnica je, da ta tročlanski odbor pridno deluje, deluje pa v tem, ko se sliši, da pridno piše listke in jih pošilja nadzorniku dela, ti listki pa vsebujejo imena onih, ki naj se odpustijo od dela, razume se, da so to oni delavci, ki ne marajo.

Dobro je, da nadzornik dela ne ceni delavcev po njihovem prepričanju, temveč po njihovi dela sposobnosti in se na te listke ne ozira veliko. Kar se pa tiče člankarjeve pripombe, da je šel oni delavec, ki je šel k delavcem v Podhruško, z dolgim nosom nazaj, pripominjamo, da je imel dolg nos že ko je šel gor in ne samo nazaj grede, kar bi moral gospod zaščitnik vedeti, ko ga prav dobro pozna, a temu dolgo nosu človeku se nos še ni pobesnil — bodočnost pa bo pokazala, kdo je pravi zaščitnik delavcev!

LESNI DELAVCI

Mariborski mizarji so se že dalj časa pripravljali, da postavijo zahtevo po izboljšanju mizernih plač in po upoštevanju socialno zaščitnih zakonov. Težka je bila borba

radi tega, ker je en gro mizarjev izven svoje strokovne organizacije. Zborovanja, ki jih je priredila tamošnja podružnica, so bila rekordno posečena. To je dalo pobudo večje- ga razmaha tudi podružnični upravi.

Predložena je bila spomenica vsem mojstrom za povišanje plač, moramo reči, da so nekateri, ko so dobili to spomenico plače sami zvišali za 50 para. Seveda pa je bilo tudi nekaj takih, ki so hoteli plače znižati, z motivacijo, da je huda konkurenca iz Ljubljane.

Vršila sta se dve razpravi in se je na drugi dosegel sporazum in se je ugodilo zahtevam delavstva. Nekateri mojstri so se sklicevali, da so slabe plače v drugih krajih, kar pa se je ugotovilo na razpravi, da so iste metode tudi v Mariboru samem. Delavstvo je bilo pripravljeno da gre v odkrito borbo, če se ne doseže sporazum. Videlo se je tudi, da se sami mojstri med seboj ne razumejo, ter da oni, ki plačajo bolje pomočnike, sovražijo svoje kolege, ki jim sami delajo preglatice z nizkimi mezdami. Tako se je ustanovila minimalna mezda Din 4 na uro do Din 7 za mizarje, za strojne delavce pa Din 3.50 do 5.50. Nekaj podjetnikov pa plača tudi več, kjer uvideva to razliko onim delavcem, ki so že dalje časa pri podjetju. Ne pa tako kot nekateri, da gledajo da imajo same mladeniče, češ, da mi ni treba večje mezde in da ima bolj strah.

Zborovanje, je bilo v Delavski zbornici, je pričelo, da so se mariborski mizarji začeli zavedati, kje je njihovo mesto. Na zborovanju je poročal o poteku razprav centralni tajnik sohr. Bricelj iz Ljubljane, in pa sohr. Serap od podružnice. Posetil pa je zborovanje tudi stari borec sohr. Petijan, ki je s ponosom povdarjal, da so nekoč bili mizarji avant garda v delavskem pokretu, in je čestital mariborskim sodrugom k uspehu. Pozival pa je delavstvo, da naj v tem kritičnem času stoji trdno ramo ob rami, kjer so ogrožene vse pravice delavstva po reakciji.

Borba mariborskih mizarjev naj se razširi tudi na ostale dele v naši banovini. Kjer je Zveza lesnih delavcev profesionalna strokovna organizacija lesnega delavstva, poziva vse lesne delavce, da je njih mesto v organizaciji. Dovolj šikan smo dopustili, napravimo konec temu zlu, ki nas mori, ker le v slogi je moč.

Mojstri so povdarjali, da dela veliko konkurenco njim kakor tudi pomočnikom to, da se izdelava na veliko mizarski izdelki v mariborski kaznilnici. Poslana je bila zborovanja protestna resolucija na bansko upravo, da se delo za privatne stranke pre-pove.

Poslovne ure podružnice so ob sobotah od pete ure dalje v podružničnih lokalih v Delavski zbornici, in naj se vsakdo obračaja po informacije. Sodrugi, prvi korak, ki smo ga napravili je bil storjen, treba je da korakamo dalje, ker nas čaka še borba.

Parketarski pomočniki v Ljubljani so stavili zahtevo, da se napravi kolektivna pogodba med pomočniki in podjetniki, po vzorcu njihovih sodrugov v Zagrebu. Med temi obrtniki vlada taka medsebojna konkurenca, ki ni v škodo samo njim, temveč še bolj pomočnikom. Skrajni čas je, da se te razmere izboljšajo. Zveza lesnih delavcev Jugoslavije je predložila podjetnikom osnutek kolektivne pogodbe, ter se bodo vršila v kratkem tozadevna pogajanja. Tem razmeram pa smo pomočniki sami mnogo krivi. Dolgo dobo smo stali izven organizacije, sedaj pa se to kruto maščuje. Ker pa smo se sedaj odločili, da se borimo skupno ramo ob rami z ostalimi našimi sotpnimi, pozivamo vse parketarje, ki še dvomiyo v organizacijo, naj pridejo v naše vrste, dovolj je mesta za vse!

Z. L. D. J., sekcija parketarjev.

Mizarski pomočniki v Ljubljani in št. Vidu se nahajajo pred mezdnim gibanjem. Delavstvo je postavilo zahtevo po kolektivni pogodbi za vse mizarske delavnice. Plače mizarskega pomočnika še iz daleka ne od-govarjajo, saj je bolje plačan cestni pome-tač, kot pa mizarski pomočnik, ki ustvarja umetnino po zamisli arhitektov. Dokaz temu je, da ta stroka triumfira na vseh obrtnih razstavah. Če pa pogledamo stanje v kakršnem se to delavstvo nahaja, je skoro neverjetno. Mizar, ki dela dnevno 10 ur ob pičli hrani in slabem stanovanju, prejme plačo od mojstra Din 40 tedensko. Nekateri 70, 80 največ 130 dinarjev.

Št. Vid je predmestje Ljubljane, tu je 45 mizarskih mojstrov, ki zaposlujejo 110 pomočnikov in 80 vajencev. Skoro vsakdo pa ima tudi že stroje za obdelavo lesa, tako je danes št. Vid drugi predvojni Dunaj.

Skupno zborovanje v št. Vidu je bila prava manifestacija, da se že enkrat preneha to izrabljanje. Skrajni čas je, da se je delavstvo počelo zavedati svojega položaja. Res je, kot je dejal sohr. Bricelj na sestanku, da nimamo kaj drugega izgubiti kot žulje na rokah. Le vkup uboga gmajna!

BRIVCI

Mesečni sestanek. Dne 17. julija t. l. se je vršil mesečni sestanek brivskih in lasničarskih pomočnikov-ic na žalost v eni mali sobi. Vsakdo ima izgovor, da ni imel časa in vse mogoče, kar pa ne drži. Na sestanku je poročal o potrebi močne strokovne organizacije sohr. Tome. V daljšem referatu je prikazal vse hibe, ki nas morijo. V nekaj letih so se plače znižale, da skoro ne bo mogel nihče več zadostiti, da zamore občinstvu in stanu primerno biti oblečen.

Medsebojne borbe in mrznja par nam posameznim funkcionarjem v organizaciji je rak rana našemu nazadovanju. Nezavednost med našim članstvom je tako velika, da ni za popisati. Čuditi se je temu, da se noče nihče v to poglobiti. Sodrugi in sodružice pridite v organizacijo, da se skupno borimo

za izboljšanje našega mizernega položaja v brivski stroki. Naj prenehajo razne intrige in naj vsakdo pride in pomaga graditi organizacijo, ki je nam krvavo potrebna. Le v slogi je moč in v delu rešitev.

RUDARJI

Pred mezdanim gibanjem rudarjev

Beda in pomanjkanje, v katerem žive danes rudarji Trboveljske premogokopne družbe, je postala tako velika, da so rudarji zahtevali od svojih strokovnih zvez, da odpovedo sedaj veljavno kolektivno pogodbo z dne 27. julija 1931 in zahtevajo novo, izboljšano. Na to zahtevo so predstavniki strokovnih zvez z dnem 1. avgusta t. l. odpovedali kolektivno pogodbo. Ker ima pogodba trimesečni odpovedni rok in je časa za pogajanja dovolj, so sklenili zastopniki rudarjev, da bodo konkretne zahteve predložili družbi najkasneje do 15. sept. S tem se je dejansko mezdno gibanje rudarjev že pričelo.

Ne bomo se še danes spuščali v podrobnosti, katere so povzročitelji današnje bede rudarjev. Vendar ne moremo iti preko, da ne bi omenili vsaj dva. Prvi vzrok je že v večletnem praznovanju šihov. To praznovanje vzame rudarjem skoro polovico zaslužka. Vendar leži rešitev tega vprašanja izven območja delovnih odnosov med družbo in delavstvom. V tem slučaju se ne da ničesar drugega napraviti, kakor olajšati ga v toliko, da bi se delavstvo enakomerneje zaposlovalo v času praznovanja. Ta vzrok prenašajo rudarji sicer težko, a v znak medsebojne solidarnosti odklanjajo odločno vsako rešitev tega vprašanja na škodo svojih sotovarišev.

Glavni vzrok, ki danes najbolj revoltira rudarje, so skrajno nizki akordni zaslužki. Naj družba trdi kakor hoče, da so povprečni zaslužki rudarjev toliko in toliko, mi ugotavljamo dejstvo na podlagi zaslužnih izkazov, da rudarji čimdalje manj zaslužijo, ne da bi se akordne postavke kaj spremenile. To dejstvo je bilo vzrok spontanega izbruha stavke hrastinskih rudarjev. Akordni zaslužki se danes povprečno sučejo le malo nad višino temeljne mezde. V mnogih slučajih jo pa komaj dosežejo. Tu je družba sama napravila veliko pogreško, ker je v borbi za svoj dobiček preveč posegla v mrtve številke akordnih postavk, kar pa vendar tako globoko reže v življenje rudarja in njegove družine.

Vemo in priznamo, da so danes težki časi in da je treba tudi z gospodarskimi težavami podjetja računati. Ali če vzamemo v pregled aktivnost Trboveljske družbe v dobi te težke krize in pogledamo v strašno gospodarsko pasivnost onih, kateri še poleg svoje bede dandanevno izpostavljajo svoje zdravje in življenje pri delu za dobrobit družbe, potem se mora priznati, da so rudarji opravičeni v svojih zahtevah po izboljšanju njih položaja.

Smrtna nesreča v Zagorju

Rudnik T. P. D. obrat Kotredž. Dne 29. julija se je v obratu smrtno ponesrečil rudar Gasior Alojz. Nesreča se je zgodila na ta način, da se je pri odpiranju klopke za ventilacijo vsled dušljivih plinov onesvestil. Ko sta mu priskočila na pomoč rudarja Krečan Jože in Strmljan Ivan, sta tudi ta dva padla v nezvest. Vendar je slednji še imel toliko moči, da je prikal druge rudarje na pomoč, da so jih z nosili iz območja strupenih plinov. Nato došlemu zdravniku se je sicer posrečilo slednja dva spraviti k zavesti, ali za Gasiorja je bilo že prepozno. Glavni vzrok njegove smrti je iskati v tem, da družba ne prezračuje dovoljno jame za čas praznovanja.

Pokojni zapuščala žena in 4 nepreskrbljene otroke.

Naj bo njemu zemlja lahka, a nesrečni družini naše sožalje.

Pismo iz Francije

Lievín, sredi julija 1936.
Dragi s. A...

Hvala Ti za pozdrav. Vprašam te o položaju francoskega proletarijata, osobito rudarjev? Veš, če bi Ti mogel vse opisati, kar se je v zadnjih mesecih pri nas zgodilo, bi bil to že lep kos zgodovine. Skušal Ti bom vse opisati na kratko:

Pregovor pravi, da vsaka šola nekaj stane. Dogodki, ki so se pred leti odigrali v Nemčiji, so zahtevali toliko nedolžnih žrtev v vrstah proletarijata (tudi med voditelji), da so globoko odjeknili med delavskimi masami v Franciji. To in pa dejstvo, da se je začel tudi v Franciji fašizem hitro razvijati, je dalo povod za zblizanje francoskega delavskega gibanja obeh smeri. To je bila tista gonilna sila, ki je združila ves francoski proletarijat z voditelji vred. Bil je veličasten dogodek, ki bo v zgodovini razvoja francoskega delavskega gibanja ostal z zlatimi črkami zapisan, ko so si predstavniki obeh strokovnih C. G. T. in C. C. T. podali bratsko roko in je mogočno zadonela Internacionalna. Solze veselja so bile po obrazih starih, izkušenih že osivelih borcev za delavske pravice. In posledice niso izostale. Zgodilo se je to, česar smo si vsi želeli. Skupno smo zmagali pri volitvah. Zdobili naval fašistične reakcije in prišla je na površje ljudska vlada, katere je v roku enega meseca napravila več za delovno ljudstvo Francije, kot vse vlade zadnjega stoletja. Tu imamo sedaj vzgled, kaj pomeni za proletarijat, če ima velik politični vpliv na oblast, če je oblast v njegovih rokah.

Sedaj pa še nekoliko o nas rudarjih. Znano Ti bo, da tudi nam rudarjem ni bilo preje tu z rožicami poslano. Četudi smo sicer precej lažje živeli kot vi v domovini, se je kljub organiziranemu odporu rudarske zveze vedno bolj pojavljati tudi v domovini dobro znani prijanjaški sistem.

Paznika še sicer videl nisi, pa si ga že slišal, kako je kričal po odkopih za premožom. Kaznovalo se je rudarje za vsako malenkost. Če se ti je zgodilo, da si prišel trikrat zaporedoma pod najnižjo storitev, so te tudi dali na začasní brezplačni dopust. Med nami je vrelo. Vrste organizacije so se jačale. Vsak čas smo računali, da mora priti do izbruha naše nejevolje. In zgodilo se je. Oblast je v zela v roke ljudska fronta, naša organizacija pa je proklamirala generalno stavko. Stavka je bila kompaktna in delavstvo strogo disciplinirano. V stavki smo dosegli vse. Vse šikane v rudnikih so se morale odpraviti in dosegli smo povišanje najnižje mezde rudarja z doklado frc. 32.20 na frc. 41.48. To je minimalna plača za 8-urno delo!

No in kako je sedaj v jami? Rečem Ti, da tam, kjer je bilo prej preklinjanje in priganjanje, doni sedaj po rojih delavska pesem in dela z veseljem. Zgodi se slučaj, da pride inženjer na odkop, pozdravi prav prijazno in vpraša, zakaj prepevamo? Mi mu odgovorimo: »Veseli smo, ker smo zopet enkrat ljudje in ne živina kot smo bili prej!« Inženjer na to: »Da, to je sad moč vaše organizacije in vaše discipline. Srečno!« in gre. Delo se pa nadaljuje. Tako je pri nas sedaj.

Te pozdravlja
Tvoj Č.
Pozdrave rudarjem v domovini!

Senovo pri Rajhenburgu. Članstvu ZRJ. na Senovem se sporoča, da se naj vsakdo, kdor si želi nabaviti letošnji žepni koledarček in pa knjige Cankarjeve družbe, prijavi pri soodr. Strmanu. Prijave sprejema do 31. avgusta 1936.

Istočasno se sporoča članom ZRJ., da se v morebitnih prošnjah ali pritožbah obračajo na organizacijo za potrebna pojasnila in navodila. Ne nasedajte raznim nasprotnikom, ki so tudi med rudarji, ki vedo veliko govoriti o funkcijah njih itd.

Pri delu na Reštanju je v torek, dne 4. t. m. popoldan ponesrečil soodr. Škoherne Karol. Pri sekanju stojke se mu je ista zasukala, ter je z vso silo zagnal sekiro v stopal desne noge, ki mu je presekala kite in žile. Bil je prepeljan v Krško bolnico na zdravljenje. Dan pozneje se je isto ponesrečil ss. Seničar Aleksander in Pohorc Lado, ta dva se zdravita v domači oskrbi.

STROJNIKI

Sestanek v Kranju. V nedeljo, dne 26. julija t. l. se je vršil sestanek strojnikov in kurjačev za Kranj in okolico v Kranju. Navzoči kolegi so z odobravanjem vzeli na znanje poročila funkcionarjev sekciskega odbora. Pri točki razno so prišli na dan zanimive stvari iz posameznih obratov. Tako se je ugotovilo, da samo v Kranju in okolici obratujejo 4 podjetja z neizprašanimi močmi. Zakon o zaščiti delavstva se krši kar na debelo. Vprašamo Inspekcijo za parne kotle in stroje, kdo odgovarja, ako se v podjetju, v katerem se zaposluje nekvalificirano oseboje pri parnih napravah, zgodi kakšna nesreča? Tudi v Mariboru ni nič boljše. Tudi tam zaposluje nekaj trvdri pri parnih napravah neizprašano in seveda nekvalificirano oseboje. Vse te firme smo prijavi pristojnemu oblastvu in zahtevamo od banske uprave, da napravi v prijavljenih trvdkah red, tako, da bodo izključene vse eventuelne nesreče, ter da se zaposli pri parnih napravah izprašano in za to kvalificirano oseboje. Naredba za pogon parnih kotlov in strojev naj velja za vse!

Nadalje je članski sestanek sklenil, naj se nadaljuje z borbo za pokojninsko zavarovanje strojnikov, ter naj se prične z pripravami za kolektivno pogodbo za vse strojnike in kurjače in sicer: 1. za ureditev delovnih razmer v obratih, 2. za minimalne mezde, katere pa ne smejo biti manjše od Din 1500 na mesec. Če se zahteva od nas odgovornost za reden obrat, ter za preprečenje nesreč pri parnih napravah, naj se tudi nam nudi človeku dostojno življenje.

H koncu je bila sprejeta sledeča resolucija: Strojniki in kurjači zbrani na članskem sestanku v Kranju predlagamo sledečo resolucijo: 1. Poročila funkcionarjev sekciske se vzamejo z zadovoljstvom na znanje. 2. Pripravi naj se vse potrebno za kolektivno ureditev delovnih razmer v parnih napravah, ter ureditev minimalnih mezd za strojnike in kurjače. 3. Nadaljuje naj se z borbo za pokojninsko zavarovanje vseh strojnikov. 4. Pozivamo kompetentne oblasti, da v podjetjih, katera zaposlujejo v svojih obratih pri parnih napravah neizprašano oseboje, nastopi z vso strogostjo. 5. Sekcijskemu odboru v Ljubljani in centrali v Beogradu naročamo, naj delata za izboljšanje strojnikov in kurjačev z vso energijo. 6. Delavsko zbornico v Ljubljani in centralno tajništvo v Beogradu prosimo, da nam pri naših upravičenih zahtevah pomagata. 7. Vse še ne organizirane kolege pa pozivamo, da naj ne stojijo več ob strani ter naj se organizirajo pri svoji strokovni organizaciji Strojnikov in kurjačev v Ljubljani, Delavska zbornica. V organizaciji je naša rešitev, v skupnosti naša moč. Enake sklepe je sprejel tudi članski sestanek za Notranjsko, kateri se je vršil v nedeljo, dne 9. avgusta v Borovnici. Kolegi naprej!

Pozor Jesenice in Javorniki!

Predno kupite blago za obleko, se preprčajte, kaj kupite, ker dobite na 6 mes. odplačevanje angleško, češko in domače blago po konkurenčnih cenah.

Javite po dopisnici svoj naslov in Vas potnik obišče z vzorci na domu.

Anglo tekstil
Mulej Franc, zast. in kom. prodaja
Jesenice - Fužine

KOVINARJI

V slogi je rešitev!

Savez Metalških Radnikov Jugoslavije je izdelal svoj savezni znak, kakor ga kaže slika. Ta znak bo nosil vsak član Saveza na levi strani.

Mi smo kovači, ki z močnimi mišicami, s kladivom in naklom, kujemo razbeljeno železo in človeški družbi ustvarjamo bogastvo in sijaj!

Z železno voljo in z jeklenimi mišicami moramo ustvarjati in kovati boljše bodočnost. Z odporom in samozatajevanjem stojimo vztrajno kakor jeklo.

Združimo in strnimo se v goste vrste, kakor zlivamo člene na verigi.

Bodimo kakor skala na morski pečini, v katero butajo besni morski valovi in ki kljubuje burji in viharju...

Srca naša naj bodo velika za naše neprijatelje.

Odprimo naša srca ponižanim in razžaljenim in pomagajmo z našo borbo slabim in onemoglim.

Zamahajmo z našo železno pestjo in ustvarimo srečo za vso delovno ljudstvo. Naj naša pomoč ne manjka nikjer, kjer se vodi borba za lepšo bodočnost delovnega ljudstva.

S trdnim korakom, jasnim čelom, korakajmo hrabro v borbi zoper telesno in duševno suženstvo, zoper vse zlo, za svoje pravice, za naše boljše življenje.

Kujmo!... Kujmo, dokler ne izkujemo svojega MI, da bo veliko in močno kakor sonce, ki nas greje.

Pod tem znakom naj se zbira vse, kar misli in dela!

Zaveden in organiziran kovinar bo nosil ta znak na svojih prsih dostojno in s ponosom. Kajti ta znak je simbol mladosti, moči, zavednosti in ustvarjanja, ker on je simbol naše skupnosti, naše organiziranosti na kar smo ponosni in s čem hočemo, da nas svet obdružuje.

MI to hočemo! MI to zmremo, Ker MI smo KOVAČI nove družbe, nove pravice!

Jesenice - Zenica. Plenum delavskih obratnih zaupnikov pri KID na Jesenicah je na svoji seji razpravljalo o vprašanju Zenice, ki Jesenicam grozi, da postanejo druge Trbovlje.

Vprašamo, zakaj država ne gradi industrije, ki jo pri nas še ni in s katero ne bi prizadela nobenega kraja, nego bi le koristila. Zakaj ne gradimo lastnih svinčnih topilnic v Mežici, kjer Angleži niti topiti nočejo, nego vozijo ven, da topijo zunaj, zakaj ne gradimo lastnih bakrenih rudnikov, zakaj ne prevzamemo zlatih rudnikov, zakaj ne gradimo aluminijске in ne kabelske industrije itd.

Priznati moramo, da nimamo ničesar proti napredku, nego da ga podpiramo, vprašamo le, zakaj ne more napredovati, ne da bi ne nazadovala Slovenija (Trbovlje, Lesna industrija, železniške mariborske delavnice in sedaj še mi).

Kakor je vse naše delavstvo proti temu zapostavljanju naše obstoječe industrije ni proti čemer odločno protestiramo, tako pozivamo vso prizadeto javnost, da tudi ona izpregovori o tem svojo besedo. Naš namen ni, da branimo katerikoli privatni kapital, temveč našo eksistenco, to je skupne naše interese. Kakor se pa hočemo boriti proti temu zapostavljanju, tako hočemo odločno stati napram podjetju, da ne bo na podlagi takih manevrov šlo na naš račun s svojim profitom v nedogled, kar so nam lep vzgled Trbovlje, da so kljub znižanju naročil in delovnih dni za leto 1935 narasli s svojim čistim profitom na 4 milijone dinarjev od prejšnjega leta. Pravilno gospodarstvo in priznanje pravic vsakega kraja je temelj vsakega napredka. — Plenum obratnih zaupnikov KID na Jesenicah.

Polemika iz Jesenic je na zahtevo zastopnika centrale SMRJ izostala, dasi je dobilo uredništvo o tej stvari precej gradiva. Toliko prizadetim v vednost. — Uredništvo, živilci

ŽIVILCI

Državo in jetnike goljufa — delavce izkorišča! Iz Celja nam poročajo: V začetku leta je priromal iz Oplotnice pekovski mojster Jonke in prevzel Janičevo pekarno v Celju. Istočasno pa je prevzel tudi vse pekovske delavce obljubljačoj jim, da bo ostalo vse pri starem... Teh obljub pa možakar ni dolgo držal. Ko se mu je zdelo, da ima dovolj trdna tla, je začel krčiti dobrine, katere je imelo pekovsko delavstvo pri prejšnjem gospodarju. Začel je z zniževanjem plač, odpravo pranja perila, stanovanja — pekovske brloge — naj bi čistili in pospravljali pomočniki sami, bolnišni zavarovanje naj plačujejo pekovski pomočniki tudi sami. Organizirane ven in neorganizirane košarje noter. Je tudi edini mojster, ki plačuje delavce mesečno (najbrž so tedenske plače

vsega zavidanja vredne). Uvedel je cenzuro nad pošto. Tudi delavske časopise, ki so se potem pošte dostavljali pomočnikom je konfisciral. Plačilo nadur in odpovednega roka ne pozna. Razveseli se pa vsakega peka-košarja, pa če zna kaj delati ali nič, glavno je, da ima svoj lasten in velik »hausirerayon«! Tak oprtan košar gre v ranih jutranjih urah v svoj blaženi gaj na »pirš« in ga obdrsuje celo dopoldne... Ta dični celjski pekovski mojster, g. Jonke je tudi dobavitelj kruha za celjsko jetnišnico. To dobavo kruha pa upravnik celjskih arestov najbrž ne pokaša, ubogi arestantje pa, ali ne vedo, da je temu kruhu primešan star, črn in zmlet kruh, ali pa njihova morebitna pritožba nima — uspeha? Še ni dolgo temu, ko se je g. Jonke-tu pokvarila cela peka koruznega kruha. Ni si dosti belil glave. Posušil in zmlet ga je ter vsaki peki, namenjeni za jetnišnico, primešal gotovo količino. Isto napravi iz ostankov črnega kruha, celo od drugod je prejel vrečo zmletega črnega kruha... in vse je šlo v testo za »arrestantovski« kruh! Ali ni ta način krušnega proizvodstva — ne le nehigienski — po zakonu zabranjen? Zahtevamo, da merodajna oblast zadevo natančno preišče, krivca pa eksemplarično kaznuje ter s tem enkrat za vselej prepreči možnost umazane konkurence, nehigijene, izkoriščanja poedincev — v tem primeru jetnikov in državne blaginje! V Celju je še dosti pekovi, ki bodo jetnišnici oddajali pošteno in higiensko blago in pri katerem ne bo oškodovana država niti jetniki! Mi sicer nimamo namena nekoga po nedolžnem sumničiti, rečemo pa: da so danes časopisni stolpci polni senzacij — o goljufih in oškodovanih državnih blaginjah, o ala Bodijih in duhovnih očetih, ki se spozabljajo nad tujo lastnino in plenijo bolnike — najbednejše, ki se jih »futra« s travo itd., in zakaj naj bi se ne pripetil tudi v Sloveniji kak podoben slučaj nad — jetniki? — Oblast, opozorjena si! Skrbí pravočasno, da ne bo škandal! T.

MONOPOLCI

Dne 1. avgusta 1936 so bila naš s. predsednik ter s. tajnik z zastopnikom Delavske zbornice iz Beograda pri g. gen. direktorju monopola ter mu razložili težak položaj monopolskega delavstva. Dalje so stavili zahtevo, da se naj že prične z penzioniranjem za pokoj zaslužnih delavcev, ker je že stopil novi »Pravilnik« v veljavo ter druga pereča vprašanja.

G. gen. direktor je pojasnil delegatom, da se je zašlo zato v ta težki položaj, ker je vlada po svojem g. fin. ministru izdala odredbo, da se imajo vsi krediti znižati za 30% začeni z 1. julijem 1936.

(To se pravi po domače znižati 30% plače indirektno. Ko je naš . Polde na skupnem sestanku to omenil predno je izšlo v časopisih, se mu je z neke strani očitalo »ta rudiči nas vedno farbajo«. Ali vidimo to sedaj tudi v praksi? Kdo farba? Op. pisca).

Glede pokojnin pa čakajo samo še na odobrenje glavne kontrole.

Sicer je pa obljubil, da bo gledal, da se bodo želje delavstva izpolnile.

Vajeni smo že obljub, navadili se bomo pa tudi biča, če se bomo medsebojno kregali ter eden drugega dolžili neuspeha.

Razumeti moramo že enkrat, da se boj s kapitalisti ne vrši na ta način, pač pa z medsebojnim pomažanjem in enotnim mišljenjem — za izboljšanje!

RAZNO

Na polju znanosti je v Rusiji viden napredek v križanju vrst pšenice. Tekom let 1934 in 1935 sta uspeli prikrati dve vrsti križanja pšenice, vendar še o konkretnem rezultatu ni mogoče govoriti. Kakor pravijo poročila, znanstveniki sami še s tem niso zadovoljni. Vidno pa je že zdaj, da hibride kažejo večletno življenjsko sposobnost, da je zopet podlago, da bo 1000 zrn pšenice vrgalo 30 do 35 gramov. Praktično se te vrste pšenice rabi komaj eno leto kot rastlina in se ta problem praktično že približuje urešitvenju, da bo ta vrsta pšenice veljala kot večletna rastlina, kar je sedaj veljalo kot nemogoče. To so velike pridobitve na polju znanosti.

Naloge, ki jih stavi rusko poljedelstvo v bodoče, da se iz materiala, ki ga imajo zdaj, poseje v jeseni 1936 na petih geografskih točkah sovjetske Rusije kot poskusna setev. Imajo zdaj samo 240 gramov semena večletne pšenice, treba pa, da bo vsaj pol hektara posejane te večletne pšenice.

Ljubljanski velesejem od 1. do 13. septembra t. l. Poleg industrijske in obrtne razstave bo v okviru tega veleseja prirejena vsedrjavna lesna razstava, v propagandne svrhe za večjo uporabo našega lesa in njegovih produktov. Ta velika razstava bo razdeljena v sledeče oddelke: Splošno, Produkcija. Uporaba drv in lesa. Različni industrijski in obrtni izdelki. Pohištvo. Domača hišna obrt in industrija. Destilacija lesa, kemija. Trgovina. V zvezi s to razstavo bo ureden tudi živalski vrt divjadi naših gozdov.

Obsežne priprave se vrše tudi za veliko cvetlično in zelenjadno razstavo, ki bo zavzemala ogromen razstavni paviljon in obširne prostore pred njim. Obenem bosta tam bogato zastopani tudi vrtna arhitektura in skulptura.

Dalje bo ta velesejem obsegal še razstavo malih živali, razstavo male obrti in živilsko razstavo.

Nov delavski odvjetnik v Mariboru

V hiši Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ulica 9-II. je otvoril lastno advokatsko pisarno večletni koncipient pisarne dr. Reismanova soodr. Gojmir Jelenc. Strokovnim organizacijam in funkcionarjem ga kot začetnika toplo priporočamo.